

Izhaja dvakrat na teden, in sicer v sredo in soboto ob 11. uri popoldne ter stane z izrednim prilagam ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred p oštji prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gld. 6 60
pol leta 6 „ 60 „ 3 30
šest let 3 „ 40 „ 1 70

Posamične številke stanejo 10.-vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici 7. v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabrčček vsak an od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od p. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

Oglasni in poslanice se računajo po petit-vrstah: če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsak vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrid

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z uredništvom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. popoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7. v I. nadst. na levo v tiskarni.

Naročnino in oglašje je plačati loco Gorice. Dopolni se pošilja le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošilja le upravnistvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1 60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solški ulici in Jellersitz v Ninski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu d. Caserma.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabrčček (odgov. lv. Meljavec) tiska in zal.

V dobi suhih let.

III.

Ko je bil imenovan leta 1899. laski komendator dr. Pajer deželni glavarjem Gorisko-Gradišanske, ni bilo v celi deželi niti jednega Slovence, ki bi ne bil gledal s strahom v bodočnost, čes, kaj bo, ker je sedel na mesto deželnega glavarja najstružnejši sovražnik našega ljudstva, voditelj laške politike, ki je neizmerno škodovala Slovincem na vseh poljih, preganjal jih in devala v nič, ter šla tako daleč, da se v mestu niti ni smelo govoriti slovensko po ulicah, in če se je, je bilo gotovo zasmehovanje, če ne celo telesno poškodovanje. Dr. Pajer stoji na čelu vse velelaske politike; kaka je ta politika, ne bomo razlagali podrobneje, saj jo občutimo vsi prebradko. Nikamor ne moremo naprej z veljavo našega jezika, šol nimamo, naši obrti in trgovini se stavlja na stotine umetnih zaprek, odriva se nas na vseh kancih in krajih; še posebej pa se je v laški politiki že od nekdaj skrbelo za to, da v gmotnih stvareh ne dosežemo nič. Slovenec naj ostane berat, Lah naj si nabira denar — taka je tendenca laške politike že od nekdaj, politike, katero vodi dr. vitez Pajer, politike, katera je sedaj popolnoma prevladala v deželnih rečeh, politike, po kateri se ravna tudi vlada, ker gre Pajerju in drugim uničevalcem goriskih Slovencev povsodi in vselej na roke.

Umevno torej, da se je leta 1899. mislilo s skrbjo na bodočnost radi tega, ker se je vtaboril dr. Pajer v deželni hiši. Prišel pa je v deželno hišo ne kot glavar, ki bi se moral nepristransko ozirati na eno in drugo stran, marveč kot zagrižen predsednik „Uniona“, to je društva, ki je zapisalo na svoj prapor — pogin Slovincem. Tak moč je prišel v deželno hišo ter sedel na stol glavarja, da dobiva v tej lastnosti lepo plačo, drugače pa si uredi vse po laško. Takrat so trepetala srca slovenskih rodoljubov po deželi, in s težavo se je pričakovalo, kaj ukrenejce slovenski poslanci proti novemu deželnemu glavarju, še toliko bolj, ker smo že živeli v znamenju razkola.

Na mestu je bil le odpor in zahteva, da se ugodi vsem našim takrat najbolj nujnim zahtevam, oziroma za nekatere, če jih ni mogoče takoj izvesti, da polno jamstvo, da se izvrše vse tako, kakor opravičeno zahtevamo. Dr. Gregorčič je takrat tudi res stavil zahteve kot predsednik kluba slovenskih poslancev, popolnoma nepretirane zahteve, katere pa je Pajer ošabno odklonil, zaznamuj jih za koncesije, usluge in žrtve Slovincem. Zahtevalo se je v dež. zboru sklepanje v soglasju obeh strank, popolno ravnopravnost obeh deželnih jezikov v deželnem zboru in v odsekih, nastavljanje deželnih uradnikov, zmožnih obeh deželnih jezikov, razdelitev poročil v deželnem odboru po narodnostnem načelu, podporo okr. solskim zalogom, podporo obrt. nad. šoli za deklice, zafamčenje podpor cestam itd., rešitev vprašanja slov. ljudske šole v Gorici, odprava mitnic goriskega mesta. Pajer ni imel za to niti jedne lepe besede, ampak ponosno je rekel v odgovoru podglavarju: „radostno in svečano ponese oljko miru, ki jo V. G. od mene zahteva, tudi na slovensko polje, ali nikdar ne čez pokopališče italijanske svobode, nikdar, ko bi se me hotelo siliti, da zasadam poprej tužno cipreso na rakev italijanske časti“. Tako je govoril dr. Pajer in tako odklonil povsem opravičene zahteve Slovencev.

In kaj se je zgodilo? Namesto odpora proti dr. Pajerju, takega odpora, da bi bil izginil ta mož iz dežele hiše, je zasejala črna politika s pomočjo iz nadškofijske palače, kjer je kraljeval kardinal, prepir in sovražstvo po deželi, počil je razkol, namesto boja proti Pajerju so začeli boj proti slovenskim „liberalcem“, vse je šlo križem, in rezultat je bil ta, da se je dr. Gregorčič spokoril. Vrgel je s sebe narodnega delavca in našel v sebi — politikujočega katoliškega duhovnika. Polagoma se je „sčistil“, in čim bolj je divjal klerikalni boj proti slovenskim naprednjakom, tim ljubeznivejše so gledali dr. Gregorčiča v obližju kardinala. Slednjič je bil čist in šel je v deželni zbor praznih rok. Pajer ni storil ničesar, izpolnil nič, obljubil nič, klerikalno vrvenje v slovenskem delu

dežele ga je vrglo dr. Pajerju v naročje, neplodnost abstinence je pripomogla po svoje, in konec je bil ta, da je dr. Pajer dobro vedel, kak je takratni položaj in kaj se da iz njega izvesti za bodočnost. Pri novih volitvah se je slo od laške in vladne strani na roke klerikalcem, in ko so prišli z bornico 7 po številu, se je takoj pokazalo, da odsejne bo nobenega odpora več proti laški prepotenci, marveč da je Pajer popoln gospodar situacije. Zagotovil jim je le zastopstvo v deželnem odboru ter pri drugih korporacijah, razdelil med nje zasluzke, pa amen!

In od takrat naprej se vrši v naši deželni hiši le laska volja; kar hoče Pajer, to se zgodi, kar noče, se ne zgodi, v deželnem zboru odločajo v vsem Lah, ki poznajo le sebe, Slovincem pa mečejo drobtinice pod noge. Kakor rečejo, tako se vse zgodi, pa nič drugače, v glavnem za to, ker je dr. Gregorčič pripravljen vedno privoliti vse Lahom. Izgovor: smo v manjšini! je predrzno slepilo, ker slovenski poslanci vedno lahko onemogočijo sprejetje te ali one reči, ako le hočejo. Odstraniti se iz dvorane, to ni težko, pa tako onemogočiti izkoriščanje z laške strani! Če je Pajer tak, da glasuje na predsedniškem mestu, naj bodo Slovenci taki, da hodijo ven. Za posledice je odgovoren Pajer s svojo skrajno brezaktivnostjo. Toda ne! Gregorčič s tovariši se ne gane, marveč on ostane, ker je vso svojo voljo podredil Pajerjevi volji.

Mož opravlja danes službo velikega hlapca pri Pajerju. Opravlja jo izborno, za koristi svojega gospodarja skrbi jako uneto in goreče; ali ker je tagospodar velik sovražnik našega naroda, je tak tudi on, in ker je navada pri velikih hlapcih, da se zahvaljujejo svojim gospodarjem, jim izkazujejo hvaležnost ter jih občudujejo, je storil tudi on tako. Pa kako je vzrotil v svoji „Gorici“, ko smo mu v popolnoma pravilni dedukciji povedali, da je pohvalil dr. Pajerjevo vstrajnost, njegovo nepristranost in naklonjenost napram Slovincem. Razkrinkali smo ga, zategadelj pa je vzbesnel ter zarjul.

Vprašamo: v kakem slučaju pa more slovenski poslanec izreči Pajerju občudovanje

in hvaležnost? Pač le v tem, ako je nepristranski in naklonjen Slovincem. Ako dela to slovenski poslanec v drugem slučaju, tedaj pač ima pred očmi druge namene. In take je imel dr. Gregorčič. Odobriti je hotel nesramno hruljenje slovenskih naprednih poslancev s predsedniškega mesta, polaskati se svojem zavezniku dr. Pajerju, da ostane zvest klerikalcem, in pa javnost je hotel grdo nafariati, čes, glejte, kako lepo živimo mi, katoliško-narodni možje, z Lah, kako delamo z njimi za slovenski narod — le ti preklicani „liberalci“ nas motijo in delajo zgago! Nekaj strasnega je to, da je padel dr. Gregorčič tako nizko, da v takem trenutku občuduje dr. Pajerja in ga zahvaljuje — ko se je skrajno nedostojno zadel v slovenske napredne poslance. Zato ga dr. Gregorčič občuduje in mu je hvaležen. Ker so napredni slovenski poslanci branili čast slovenskega imena ter se pobrigali za vsestranske slovenske potrebe, se je zadiral vanje Pajer in Lah; ali za to mu je hvaležen dr. Gregorčič, zato ga občuduje! Nizje ni več mogoče.

V celem zasedanju ni bilo za nas niti jedne točke, radi katere bi se moglo občudovati dr. Pajerja ali mu izkazati hvaležnost, pač pa je bilo polno točk, pri katerih bi se bili morali vsi spreti z njim ter zapustiti dvorano. Zato pa tudi s čistega slovenskega stališča ni bilo nikakega povoda izraziti mu občudovanje in hvaležnost. Kaj takega mu more izreči le izdajalec slovenskih interesov in osebno koristolovec. In izdajalstvo in osebno koristolovstvo sta igrali glavno ulogo pri občudovanju in hvaležnosti. Tisti Pajer, ki je kar na kratko l. 1899. odklonil vse opravičene zahteve Slovencev, ter zaslužil boja, da bi bil izginil s površja, je doživel v leto 1904. občudovanje in hvaležnost od strani samega dr. Gregorčiča!

Kako se je spremenil ta „ljubljenec naroda“, odkar vodi — farsko politiko! — Večje politične sleparije, kakor tiči

— 28 —

Brez dogme.

Roman.

Spisal H. Sienkiewicz. Iz poljščine poslovenil Podravski.

(Dalje.)

Moja pravica je taka, kakoršna je pravica onega, ki brani svoje življenje. Tega ne govorim v nekakem zanosu, marveč po treznem premisleku. Jaz nimam ničesar, nobenega prepričanja, nobene vere, nobenih načel, nikakih tal pod nogami, ker te osnove mi je pojedla refleksija in kritika. Imam zgolj vsakemu prirojene moči življenja, katere, ker se nimajo kam dati, so se združile v ljubezni do te ženske. Torej se oprijemljem te ljubezni, kakor se utopljenec poprime rešilne deske. Ako mi uide tudi to, izginem brez dvomno tudi jaz. Ko me vpraša razum: čemu pravzaprav se nisem oženil z Angelico, sem odgovoril, kar sem mu povedal že enkrat: nisem se oženil radi tega, ker nisem raven, marveč kriv. Takega sta me vzgojili moji dve pestunji: refleksija in kritika. Radi česa je ta in ne katera druga ženska postala zame ona rešilna deska — tega ne vem. Bržkone prav radi tega, da je ona ta in ne kaka druga. To ni bilo odvisno od mene.

Ko bi bila ona danes prosta — osvojil bi si jo brez omahovanja — toda ko bi se ne bila omožila .. kdo vó... sram me je izpovedati to misel, mogoče, da bi mi bila manj zaželenja.

In bilo bi tako ne vsled kakega romantizma, ne radi tega, da bi mislil na to, da zakon je vsakdanja proza življenja. Sedaj se kar smejam takim zastarnim nazorom. Opiraje se vsekako na dejstva, ki so že izvršena, dopuščam, da bi bil jel nadzirati do brezskopnosti sebe in Angelico — dokler bi mi je kdo ne odvzel.

Rajše o tem niti ne mislim, ker bi najrajše zaklel.

Dne 20. majnika.

Danes sem se zaglobil v premišljevanje o tem, kaj bo, kadar pridobim Angeličino vzajemnost, ali bolje priznanje od njene strani? Vidim pred seboj srečo, toda ne vidim mogočega dejanja. Zdi se mi, da ko bi izrekel v Ploševu v navzočnosti teh žensk besedo: „ločitev“, pa bi se kar ta hiša vdrla v zemljo. O tem ne more biti niti govora, kajti predstavljenja tete in gospe Celine so taka, da nobena od nju ne bi hotela preživeti podobnega vdarca. Ne motim se tudi glede Angelice.

Njeni pojmi so prav taki kakor starejših gospej. A vendar v trenutku, ko prizna, da me ljubi — izrečem to besedo, in ona se mora spoprijazniti z mislijo ločitve. Druga izhoda ni, za to pa bo treba čakati do smrti tete in gospe Celine. Razun tega ničesar ne bo treba storiti. Kromicki v to prostovoljno privoli ali ne. V tem poslednjem slučaju vzamem Angelico in jo odpeljem bodisi celo v Indijo; ločitev ali ovržbo zakona pa hočem provesti zoper njegovo voljo. Na srečo ne manjka mi v to sredstev. Kar se mene tiče, sem pripravljen na vse in to notranje moje globoko

prepričanje me opravičuje popolnoma v mojih očeh. To pot ni nikak vsakdanji roman, marveč občutek, v katerem se združuje vsa bitnost. Njegova odkritosrčnost in moč opravičujeta takisto moje postopanje z Angelico. Jaz vem, da jo zapeljujem, govóré ji, da mi je mari le za njene sesterske občutke, — zapeljujem, zatrjuje ji, da ničesar ne želim — toda to bi bila zlobna laž samo v tem slučaju, ako bi ljubezen sama bila laž. Vspričo njene istine pa je to zgolj taktika, zgolj diplomacija občutkov. To pripada k procesu ljubezni. Gotova stvar je, da celo zaročenci imajo svoje zvijače, s pomočjo katerih izvabljaajo drug iz drugega izpovedi. Kar se mene tiče, sem odkritosrčen celo takrat, kadar lažem.

Dne 21. majnika.

Rekel sem Angelici, da se hočem z nečim vkvarjati — in to hočem v resnici, bodisi le radi tega, ker sem ji to dejal. Sklenil sem pred vsem drugim: spraviti očetovo zbirko v Varšavo — da osnujem tukaj muzej Ploševskih. To bo Angeličina zasluga — in prvo koristno dejanje, ki bo izviralo iz najine ljubezni. Vem že naprej, da mi bo laška vlada delala ovire, ker obstoji nekaka pravica, ki zabranjuje izvoz davnih ostankov in dragocenih del umetnosti. Toda to je stvar mojega odveta. Oh! spominjam se, da se tudi ona Madona Sassoferata, katero je oče odločil bodoči sinahi, nahaja v moji zbirki. Pa naročim poslati mi jo takoj, ker tu jo potrebujem.

Dne 22. majnika.

Kako je človeška narava zlobna! Ta Kromicki prevrača tam nekje na daljni stepi kozle, z namenom,

v onem občudovanju in hvaležnosti, ni mogoče!

Z indignacijo morajo zavriniti volilci tako ostudno klečeplazstvo, koristolovstvo in izdajalstvo.

Poljaki in rusko-japonska vojna.

„Vsepoljska“ stranka je že dolgo čakala na to, da bi bila Rusija zapletena v vojno s tako državo, da bi se mogli začeti izvrševati nje revolucionarni načrti. Radi tega so se že zdavnaj delale vse mogoče priprave; listi so prinašali o teh rečeh tudi raznovrstne članke, govorilo se je ob raznih prilikah o tem i. t. d. Konečno je bil del njihovih želja uslišan — namreč vojna se je pojavila, kar je zopet oživilo njih upanje. Računali so kmalu na to, da pošlje Rusija vse vojske iz poljskih gubernij na bojišče, upali so, da nastanejo upori in neredi, računali so na pomoč Anglije, katera se je tudi v rusko-turški vojni trudila vzdigniti upor. Ali vse to se je izjalovilo, in s tem je bil tudi prečrtan račun „vsepoljskih“ politikov. Kar so poklicali poljskih vojakov iz poljskih dežel na bojišče, nadomestili so jih z ruskimi vojniki, da bi se res ne pojavilo tako vrvenje, in nemirov ni bilo takih, kakor se je pričakovalo.

Čulo pa se je hitro, da se je Nemčija v tajnem dogovoru z Rusijo zavezala, ruske zapadne meje ne le pustiti nedotaknene v času vojne z Japonsko, ampak da s svojimi močmi zadusi morebitni upor v Poljaki, ako bi bila Rusija primorana od tukaj odpovzati svoje vojaštvo.

Zanimiva je v tem pogledu izjava grofa V. Dieduszickega, znanega poljskega politika, kateri je v pogovoru z urednikom „Dziennika poljskega“ rekel med drugim:

„Ne stejem za pravo, spuščati se v visokopolitične kombinacije; kajti izida vojne ni mogoče že kar naprej videti in tudi ni pripisovati dosedanjim japonskim uspehom velike važnosti, ker do sedaj so pokazali le hrabrost svojega naroda, s čemur pa se še ni odločil izid vojne. Mi ne moremo že a priori reči, kakšen vpliv ima vojna na notranje odnose. Ravno tako ne vidi nihče še diplomatske konfiguracije, katera nastane po končani vojni. Jasnó je edino to, da poljske pokrajine, katere so pod rusko oblastjo, občutno trpe vsled te vojne. Industrija in obrt trpita, kredit je povsod omajen, in kar je najhujše, je to, da je velika večina poljske mladeži prisiljena prelivati kri za delo, katero je ne more navduševati. To je gorje, katero se bode, čim dalje bode trajala vojna, vedno bolj večalo. Kdor ni prepričan, da bi bil položaj v poljskih pokrajinah še hujši nego je dosedaj, ta naj se le varuje vetjega gorja. Kajti pred vsem je najbolj očitno, da si hoče Prusija izkoristiti vojno v svojo, da bi vsilila svoj tradicijonalni vpliv v Petrogradu. Ako bi se ji to posrečilo, bi nastalo še večje

stiskanje in preganjanje Poljakov nego je bilo do sedaj. Ne morem skriti nevarnosti, da pruski agenti-izizvalci se bodo trudili izkoristiti naše trpljenje, da bi poljske demenstracije, naperjene proti ruski vladi, predstavljali kakor nevarnost ne samo za vladno ampak za ruski narod sploh, da bi v Rusih s tem vzbudili zopet soviniatično zavist, da bi jim zabranili morebitne reforme, katere bi nastopile v Rusiji. — Ako bi kljub temu ruska vlada poklicala vojaštvo iz poljskih pokrajin, posebno če bi se poslalo samo poljske mladeniče na smrtonosna polja Mandžurije, bi služilo to v dokaz, češ da Rusija se ne boji vmešavanja Nemčije, kajti o tem ni govora, pač pa da se je izvršil dogovor, da v slučaju nemirov v poljskih pokrajinah Nemčija zadusi te in bi potem izročila Poljake z zavezanimi rokami Rusiji. Hvaležno za to se skaže Rusija pozneje, ko dovoli Prusiji pridobiti si največjo moč v Avstriji in vzdigniti padajočo pangermansko avtoriteto na Ogrskem. Za ruske interese je to neznanstvo, pa za poljske je jako občutno. Da nas varuje Bog tega in da varuje tudi vso Evropo tega zla. — Mi v Galiciji smo obvezani truditi se, rešiti Avstrijo nevarnosti, v kateri se nahaja, da bi uničila pruske naklepe. Ni pa moje opravilo, vzkazati, kako naj postopajo, Poljaki ruskih pokrajin, samo naj se varujejo prevelike gorečnosti, in tudi ne dvomim, da bodo mirno čakali dogodke, kateri jim morejo prinesiti hudo ali dobro.“

Toliko grof Dieduszicki. Ali je upati, da glas tega poljskega politika pokaže svoj dobrodelni vpliv na preveč razgrete mozgane „Vsepoljakov“ in jih vzdrži ponavljanja političnih pogreskov njih očetov? To bi bilo morda želiti, kakor se da soditi vsled potovanja ministra narodne prosvete v Varšavo in vsled govora ministra kneza Svjatopolk-Mirskega v Vilni, da nastopa v rusko-poljskih odnosih boljša in svetlejša doba. V Vilni na slavnostnem odkritju spomenika Jekaterini II. prisostvovalo je tudi 60 zastopnikov takozvane „ugodovne stranke“, in ravno ta slučaj se smatra za podlago preobratu občnega poljskega štemljenja.

V Varšavi je zadnji čas sprejel minister narodne prosvete Glazov prav ljubeznjivo nekaj zastopnikov te poljske stranke, na čelu katere sta bila prof. Spasovic in knez Radzivil, kateri so prosili za ustanovitev posebnih poljskih učnih zavodov in za predavanje zemljepisja in zgodovine v poljskem jeziku.

Žalostno je res, da je na Poljskem razširjena mržnja do Rusije, kakor češ, da so oni krivi, da se je pred dobrimi 100 leti razdelila nekdanja tako mogočna država, med tem ko so si vendar sami krivi in sami sebe naj se potrkajo na prsi. Dokler so imeli prave in za blagor svojih podložnikov vnete plavdarje, je bilo drugače, in da ni bilo mehkih in razvajenih kakor Stanislaw Poniatowski, potem bi lahko mogočna kraljevina se

dandanes obstajala. Res veliko zlo je, da se bratski narodi med seboj sovražijo. Poljaki predbacivajo sedaj Rusom, da se z Nemci zavezujejo proti njim — ali upati je, da pride čas, ko bode konec absolutizma, ko se tudi Poljaki radi oklenejo Rusov, in ta čas menda ne bode daleč. (Ruska brččas pride na dan z načrti za velike notranje reforme po koncu vojne! Tudi glasovi po zborovanjih „zemstev“ obetajo novo ero.) samo Bog daj srečen izid vojne! Arjé!

Dopisi.

Is Sovodenj. — (Kapelica Matere Božje — ali trajni spomenek hudobije in hinavštine sovodenskih klerikalcev.) Teško je pričakovala sovodenska občina naslednika nepozabnemu umrlemu preč. g. vikarju Jugu. — Dasi smo lahko pozvali v potrebi duhovnega gospoda iz bližnjih Gabrij ali pa celo iz oddaljenega Mirna, odkoder nam je lahko v skrajni sili pritekla duhovniška pomoč celo na — biciklu, vendar se je iste težko pogrešalo. — In po dolgem čakanju smo v — največje razočaranje in jezo tukajšnjih klerikalcev slisali, da pride med nas sedanji naš preč. g. vikar. Ni mirovalo njih združbe in prepira željno srce, ampak zbrali so se v posvetovanje, kojega sklep je bil, da ta gospod ne sme priti v Sovodnje.

Zbrali so celo iz med njih deputacijo, ki se je drznila iti celo na skofjski ordinarijat ter protestirati temu imenovanju. Zlobneži! Upali so gotovo, da pride v Sovodnje kakšen njih pajdaš, ki bi jim pomagal sejati prepir in zdražbo. Toda motili so se, in ves njih zlobni upor ni pomagal nič.

Toda cenj. čitateljem boljše slike onih izdajskih judov, ki so Odrešeniku na oljčno nedeljo klicali s palmovo vejo v roki: „Slava! Slava!“ a kmalu potem ga na križ pribijali, ni mogoče podati, kakor da se jim predstavi te naše klerikalce v tem dogodku. Ko so izvedeli, da vsi njih zlobni naklepi ne izdajo nič ter da v kljub njih surovemu postopanju pride v občino gospod, kateri se ni še pokazal njih kalibra — so kar čez noč si našemili hudičevó lice v lice prijaznega in nedolžnega angelja.

In neverjetno ali vendar resnično. Začeli so se nabijati zvonovi, razobeševale so se zastave ter stavili so se slavoloki ter rekel bi iskarjotsko so poljubovali v lice osebo, ki je stopila na sovodenska tla z znamenjem miru.

Vedeli niso več, kako bi skrili svoje tajne zlobne naklepe. Začeli so se hinavsko prilizovati ter roke, ki so prej surovo tolkle po mizi: „Ne, tega nečemo,“ so začele prijateljski snemati klobuke in privzdigovati okrogle čepice.

Oči, ki so se prej v srdu demonsko iskriale, so začele sedaj po kitajsko „skiliti“ in usta, ki so do zdaj surovo protestirala, so

začela sedaj se hinavsko hliniti in lizati. — Kar čez noč so postali udani in radodarni „verniki“ ter da bi se mu še več prikupili ter držali skrito svoje zlobno početje, so postali celo toliko pobožni, da so v gospodarskem svetu sklenili, da na — občinske stroške sezidajo kapelico Matere božje. — Ob enem so pa noč in dan tuhteli, kako bi se mogli sedaj, ko jim je dana vsa oblast, masševati nad vsemi, ki niso do sedaj trobili v njih surovi rog.

Posebno ta preklicani bivši župan jih tišči močno v zelodcu. Kako mu pa priti do živega? Ah ta kapelica, krasna misel! — Pred hišo g. Kodermaca tik cerkve je majhen prostorček, t. j. razširjena cesta, kjer se tupačam vstavljajo mimo vozeči vozniki ter dajo tem preklicanemu „liberalcu“ tupačam kaj dobicka. Kaj da bi se ta cesta omejila ter bi potem bili siljeni vozniki iskati stojišča nižje v krčmi svežege blagoslova, t. j. v krčmi cerkovnika. Ah! ta kip Matere božje, to znamenje nedolžnosti, ljubezni in miru, kaj da bi ona Odrešenikova mati bila za stražo tik Kodermacove krčme ter podila preč vozeče se goste, ki bi se hoteli tu vstaviti. Iztuhtano in storjeno. Vporabili so odsotnost sedanjega g. barona-župana ter kot besni začeli graditi kapelico Matere božje pred krčmo Kodermacovo, dasi cela občina toži in godrnja zoper to zlobnost skodoželjnosti; kajti mislite si, cenj. čitatelji, da bode kapelica objednem prav tik cerkve, med tem ko je v občini mnogo križpotij in primernih prostorov za slinčo kapelico.

Kakor se slisi, tudi g. vikar je proti temu zlobnemu početju — a se ne čudimo, če nima upliva do takih surovežev. — Tako, predragi čitatelji, pridite v nedeljo v Sovodnje in bodele videli, da med zvonjenjem zvonov in streljanjem topičev, med petjem in pitjem ponesejo kip nebeske matere v kapelico, kjer naj bode stala kakor trajen spomenik brezbožnosti, surovosti in skodoželjnosti sovodenskih klerikalcev.

Glas občinstva.

Domače in razne novice.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici priredi v nedeljo dne 4. decembra 1904. koncert s sodelovanjem vojaškega orkestra c. kr. pešpolka št. 47. v veliki dvorani hotela „Central“. Vspored: 1. W. A. Mozart: Overture k operi „Figarjeva ženitev“, orkester. 2. F. S. Vilhar: „Na vrelu Bosne“, možki zbor z basom solo. 3. Moszkovski: „Serenata“, orkester. 4. G. Hubad: „Slovenske naredne pesmi“, možki in mešan zbor. 5. Ch. Gounod: Fantazija na motive iz „Fausta“, orkester. 6. Iv. pl. Zajc: „Slepac Marko“, možki zbor z bariton solo. 7. B. Smetana: Fantazije na motive iz „Prodane neveste“, orkester. 8. P. J. Čajkovskij: „Hor

(Dalje v prilogi.)

pridobiti si milijone, med tem ko jaz tukaj šepetam besede ljubezni na uho njegovi ženi, in zdi se mi, bodisi kakor hoče, smešen. Jako zadovoljnega me dela to, da mora ta misel priti v glavo tudi Angelici, in ako ne pride, pa sem jaz tukaj, da ji izluščim to misel iz lupine. Ves Kromicki se predstavlja izbornó v tem, da je, prodavši Gluhov, pripravil ti ženski ob streho nad glavo... Mislim je gotovo, da se nastanita v Odesi, ali v Kijevu, med tem pa je bolezen gospe Celine privedla Angelico v Plošev.

Toda on je vendar vedel, kako slabotno je zdravje gospe Celine, zato bi bil moral tudi že naprej videti, da vtegne hudo vzboleti, in takrat Angelica ostane sama z bremenom skrbi in nemira. Mogoče, da bodo njegove zadeve zahtevale, da naj je sam navzoč na daljnem vzhodu — toda v takem slučaju, čemu se je ženil?

Jutri se vrnem v Plošev. Tukaj preveč koprnim — in vrhu tega bi kaj rad pogledal v oči Angelici, ker časih se mi zdi, kakor bi bil zbežal pred odgovornostjo. Treba je bilo odrinuti po izpovedi — toda sedaj se je treba vrniti. Kdo vé, morda je moja sreča večja, nego si mislim, morda tudi ona koprne za menoj?...

Danes sem bil pri Sniatinskih, pri Klari, katere nisem našel doma in pri sloveči krasotici Koricki. Ta poslednja ima, zgodovinsko ime, nalik džokejski kučmi ter bistroumje slinčo biču, ki preseče kožo na licu. Odšel sem vendar brez rane — kajpada, bil sem celo nekoliko ljubohlepen. Potem sem opravil še nekoliko obiskov s pomočjo obiskovalnic. Želim si, naj si ljudje mislijo, da bivam stalno v Varšavi.

Ker mi dovoz očetove zbirke ne zadošča, to je namreč vprašanje moje volje in moje denarnice, ne pa mojega dela, sem jel premišljevat, česa se naj še

poprimem vrhu tega? Ljudje, nahajajoči se v mojem položaju, se zadovoljé splošno z upravljenjem svojega posestva, kar, mimogredé rečeno, delajo z malimi izjemami slabo, dokaj slabše od mene. Jedva nekateri izmed nas igrajo nekako ulogo v javnem življenju. Rekel sem že zgoraj, da se tu ljudje bavijo z aristokracijo in demokracijo, torej se nahajajo med nami taki, ki so si za cilj življenja postavili vojno z demokracijo in prôdi in obrambo društvene hierarhije.

Kar se mene tiče, smatram ta »sport« za tako dober, kakor vsak drugi; ker pa nisem nikak »sportsman«, ne morem pripadati zabavi. Ko bi to tudi ne bila zabava, ko bi se skrival v tem nekaj praktičen smisel, sem pa jaz prevelik skeptik glede taborov, da bi mogel kateremu pripadati. Demokracije ne morem trpeti — to je, ne ljudij prostakov, marveč takih, ki se smatrajo za patentirane demokrate. O aristokraciji si mislim, da ako tvorijo bistveno pravico njenega obstanka zgodovinske zasluge prednikov, je večina zaslug pri nas te vrste, da so njih dediči dolžni deti si na glavo vlasulje ter posipati si glave s pepelom. V ostalem ta tabora ne verujeta sama v sebe, izvzemši morda nekoliko individujev, nenavadno bedastih. Drugi predstavljajo odkritosrčnost v osebnih ciljih; ker pa jaz nikdar ničesar ne predstavljam, mi udeležba v podobni borbi nikakor ni po godu.

Nahajajo se tudi »sintetisti« iz vrste Sniatinskega, ki stojé nad obema taboroma, ki pa hočejo utopiti oba v svoji sintezi. To so v obče krepki ljudje in najsi bi se tudi dal pridobiti za njih vero, moral bi poleg tega še vendar kaj delati, ker samo čutilo še ni delo — in treba ga je nekako pokazati. Sniatinski vendar piše dramo... Res, ogledujé si to stvar in položaj od blizu, sem jaz nekako vnet za »parantezo«, toda ne vem, kako mi je priti v to parantezo? Vse-

kakor je čudno, naj si bo kakor hoče, da bi človek, ki ima znatna sredstva, oliko, gotove sposobnosti in voljo, ne smel se nečesa poprijeti. Znovi bi hotel kleti, zakaj jasno vidim, da tudi tega je kriva moja duševna prerafiniranost. Diagnoza zdravnikov na meni jih mora privedi do spoznanja zastarele bolezni stotletja in civilizacije, ker se je prelevila v meni v tipov značaj. Kdor je skeptik glede vere, skeptik gledé znanstva, konservatizma, napredka itd., temu je težavno kaj delati.

V dodatku so še moji navdihli neprimeruo večji, nego možnost njihovega pomirjenja. Povsod se opira življenje na delo, torej delajo ljudje tudi tukaj; to je težavno zanikati. Vsekakor pa je to delo delo konjev voznika, ki z naporom vozijo snope v skedenj. Jaz tega ne morem, ko bi tudi hotel. Jaz sem »paradni« konj; — mogel bi vleči nekako kočijo, toda navaden voz potegne po peščenih cestih vsaka kobila bolje in mirnejše od mene. Pri zidanju hiše ne mogel bi na noben način donasati opeko; morda bi bil sposoben za ornamentiko; na nesrečo pa ondi, kjer pojde za preprosto stavbo in za navadno streho nad glavo, takih mojstrov ne potrebujejo.

Ko bi končno čutil v sebi notranji nagon do dela, ali želel kaj delati s pomočjo dogme Sniatinskega — mogoče, da bi se dal prisiliti k težkemu delu. Toda v istini meni gre le za vnanjo stran. Hočem delati radi tega, da si s tem pridobim naklonjenost ljubljene ženske. Angelica je v tem obziru zelo navdušena, in gotovo bi jo to ganilo. Toda prav radi tega mi samoljubje, kakor tudi premislek, vlevajo zavzeti nekako odlično stališče, ki bi me moglo dvigniti v njenih očeh. Med tem naj deluje moja denarnica. Pripekljem očetovo zbirko, hočem podpirati različne zavode in dajati denar, kjer bo kazalo.

i pljaska iz opere „Mazepa“, mešan zbor s spremljevanjem glasovirja. 9. R. Wagner: Zbor in pastirska pesem iz „Tannhäuser“, orkester. 10. B. Smetana: „Pisen česká“, ženski, možki in mešan zbor z orkestrom. Dirigenta: Društveni pevovodja gosp. Josip Michl, vojaški kapelnik gosp. R. pl. Benczur. Besedilo pevskih točk bode na razpolago pri blagajni na dan koncerta. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Sedeži: I.-III. vrste 2 K 50 vin., IV.-VI. vrste 2 K, VII.-X. vrste 1 K 50 vin., stojšča 70 vin. Posebne vstopnine ni. Vstopnice se prodajajo v prodajalnici g. Ant. Jeretiča v Semeniski ulici, na dan koncerta od 7. in pol naprej pri blagajni. Po veselici prosta zabava s sodelovanjem vojaškega orkestra. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Miklavžev večer priredi „Sokol“ v hotelu „Pri zlatem jelenu“ v ponedeljek, 5. dec. Vspored obsega Miklavžev nastop, obdaro vanje majhnih in velikih otrok, komičen prizor in prosto zabavo. Začetek točno ob 8. uri. Vstopnina 40 v za osebo, otroci prosti. Darila bo sprejemal tam od 2. ure popoldne br. načelnik.

Ker je Mefisto, ki ga dobimo iz pekla, še mladič iz letosnjega gnezda in še ne pozna dovolj Goričanov, se prosi, da se pri šaljih darilih napišejo tozadevni komični naslovi. Za tajnost se jamči.

Jutri na koncert. — „Pevsko in glasbeno društvo“ nastopi jutri večer v dvorani hotela Central z bogatim, umetniškim sporedom, s kakršnim se upamo pred izobraženo občinstvo v Gorici le mi Slovenci. — Ni več dvoma, da Slovenci na tem polju nismo prvenstvo. — S kolikimi žrtvami se prireja ta koncert, bodi čitateljem našim v dokaz dejstvo, da le glaske in pravica uprizorenja Dvořákové „Česka píseň“ stane društvo okroglo — 100 kron. Kje je vse drugo, kje požrtvovalni trud obeh zborov!

Zató pač smemo pričakovati, da bo zlasti slovensko razumnstvo polnoštevilno med poslušalci. Ako je mnogo Slovencev, ki gredo v neslovenske koncerte zaradi umetnosti same, tedaj je toliko bolj opravičeno, da bodo navzoči i tu zaradi — slovenske glasbene umetnosti, ako tudi drugače stojé nasproti društvu hladni vsled znanih razmer. Naj čujejo in naj sodijo! Slišali bodo slovensko, hrvatsko, češko in rusko pesem in besedo!

Dostavljamo le še, posebe na to opozorjeni, da člani društva, bodisi sodelujoči ali podporniki, niso prejeli posebnega vabila, ker se je smatralo to delo nepotrebnim. Zato naj se nikdo ne spodtika na tem, ako ni dobil vabila. — Marsikdo je bil pa morebiti prezrt, kar je verjetno in oprostljivo! — Zato stran z obziri in: Vsi na koncert! Pokažimo svetu, kaj zmoremo in kako znamo ceniti svojo — slovensko pesem! Na svidanje!

Za pogorelce v Čepovanu na novič došlo: Bl. g. Oskar Gabršček, državni poslanec v Tolminu, 50 K; v čepovanski cerkvi nabrana miloščina, K 51.21 v; č. g. Vinko Mezan, kurat v Lokovcu, K 10; kuracija Lokovec, K 27.15; Monte di pietà v Gorici, K 500; č. g. Jozef Primožič, župnik v Prvatini, K 10; A. Mazzoli, drogerist v Gorici, K 20; Trnovski-tesarji v Celovcu, K 3; Monsignor Štefan Kofol v Gorici, K 100; Fratelli Bolaffio v Gorici, K 20; Trdka Sainig-Dekleva v Gorici, K 10; J. Lokar, trgovec v Mirnu, K 10; Čigon Jozef v Gorici, K 2; županstvo Sv. Lucija, K 50; Anton Rejec nabral na Slapu K 6.90; č. g. Primož Zakrajsek, vikar v Kostanjevici, K 12.50; Anton Kuštrin, trgovec v Gorici, K 20; č. g. Fran Marinič, župnik v Kojskem, K 4; Jozef Poberaj, učitelj na Vratih, K 4; župnija Lokve pri Gorici (znesek?). Vsem darovalcem srčno zahvalo!

Trg sv. Andreja. — V ponedeljek prične sloveči trg sv. Andreja. Ako bo vreme lepo, bo trg brez dvoma dobro obiskan. Deželani, ki prihajate tja dan v Gorico, spominjajte se naših trgovcev in obrtnikov. — Svoji k svojim!

Za dražbo Sv. Cirila in Metoda se je nabralo na plesnem venčku „Solkanskega Sokola“ v Solkanu dne 26. novembra kron 13.77.

Smrtna kosa. — Včeraj je preminol gospod Josip Kuntih, učitelj - voditelj na slovenski ljudski šoli v v Ločniku. Pokojnik je služboval dolgo časa v Gorenjem-polju na Kanalskem. Dosegel je starost 56 let. Bodi njemu, marljivemu učitelju, blag spomin! Preostali naše sožalje!

Razpis natečaja. — Odpre se natečaj mesta koncepnega vajenca pri deželnem odboru.

Prosilci za to mesto morajo dokazati, da so dovršili z dobrimi uspehom juridične studije in da posedujejo vse druge kvalifikacije, ki se zahtevajo po pravilniku deželnega odbora in po statutu za osebe deželnih uradov, sprejetem v seji deželnega zbora dne 11. julija 1901.

Posebno morajo dokazati prosilci svoje avstrijsko državljanstvo, dobro нравno obnašanje in zmožnost deželnih jezikov.

Vsa nadaljna podrobna pojasnila podajajo se pri uradih deželnega odbora.

Pravilno opremljene prošnje se imajo vložiti pri deželnem odboru do 17. decembra 1904.

Boj za domovinsko pravico v Gorici. — Na našem magistratu so podeljevali domovinsko pravico Lahom, Slovence so pa odklanjali. Ti so se borili in borili, in šele sedaj po preteku 2½ leta je namestništvo resilo razne prošnje ugodno, in našemu slavnemu magistratu ne bo preostajalo nič drugega nego celo vrsto Slovencev vpisati v zvezo domovinske pravice v Gorici. Med temi so trgovec Dekleva, krčmar Birska itd. Imena navedemo o priliki.

Res, okoristil sem se s položajem brez spodtike, toda kdo se ne bi okoristil, kadar ljubi? Uganil sem, da Angelica, naj si bi mi bila še najmočnejše naklonjena, vendar ne dovoli, da bi ji v bodočnosti ponavljaj take izpovedi ljubezni, da se bo upirala celo dokaj močnejše, nego se vpirajo navadno omožene ženske, ker vspricho njenih načel, vspricho njene skromnosti, se ji bo zdel vsak, tudi največji pripustek za nezasišano zločinstvo. Toda na kak način mi je mogla zabraniti, da ji ne bi govoril o svoji ljubezni? Samo eno sredstvo ji je ostalo: pridobiti si moje prostovoljno strinjanje; domišljeval sem si, da hoče odločno spregovoriti z menoj — in nisem se motil.

Dospevši v Plošev, sem jo našel shušano, toda zrla je náme živahno. Očividno je imela ljubljena revica pripravljen argumente ter je verjela v njihovo moč; verjela je, da ko jih izpove, ne preostane nič drugega, nego povediti ušesa in umolkniti enkrat za vselej. Angeljska omama, da res more biti samo ona na svetu! Ne spuščaj se z menoj, moja Angelica, v nikakoršno modrovanje, kajti ako jaz verujem v kako resnico in kake argumente, pa je to bržkone le resnica in pravica ljubezni, pri tem pa sem dovolj zvit, da vsak tvoj argument spreobrnem nalik rokavici ter naredim iz njega orožje zoper tebe. Ne reši te niti tvoje modrovanje, niti moje pomilovanje ker za kolikor belejša in popolnejša se pokažeš, toliko bolj me ganeš, toliko bolj te bom ljubil in kolikor bolj se vate zaljubim, tem huje te bom želel. Imam záte samo krokodilove solze, katere, kadar tekó, postrujejo mojo ropoželnost. To je blodno kolo ljubezni.

Na sam pojav Angelice sem začutil, da se nahajam v tem kolesu. Popoldne, na dan moje vrnitve, ko je gospa Celina trdno zaspala na verandi, mi je Angelica dala znamenje, naj grem za njo v globel vrta.

Uganil sem po izrazu njenega lica, ki je bilo nena vadno resno, da sedaj hoče spregovoriti z menoj, zato sem šel hitro za njo. Sorazmerno, kakor sva se oddaljaval od verande, je jela tuči Angeličina srčnost giniti. Zapazil sem, da je obledela, da jo je očividno prestrašila lastna eneržija; ker pa se ni mogla več umakniti, je jela govoriti z negotovim glasom:

»Ko bi ti vedel, kako sem bila jaz nesrečna v poslednjih dnevih.«

»Ali si morda misliš, da je bilo meni lahko živeti?« ji odvrnem.

»Ne, ne mislim, si — in radi tega imam do tebe veliko prošnjo... Vem, da ti vse razumeš, da si blagodušen in dober — torej mi te prošnje ne odkloniš; vem to, ker te poznam.«

»Povej mi, česa si želiš?«

»Potrebno je, Leon, da odideš od doma in se ne vrneš poprej, da bo materi mogoče zapustiti Plošev.«

Mislil sem že, da si zaželi kaj takega; vendar sem še nekaj časa molčal, kakor bi iskal odgovora.

»Moreš ravnati z menoj, kakor se ti poljubi,« ji odvrnem, »toda povej mi vsaj, čemu me obsojaš v prognanstvo?«

»Jaz te ne obsojam v prognanstvo, toda ti veš, radi česa...«

»Vem,« odgovorim z resnično žalostjo in vdanostjo, radi tega, ker bi dal záte zadnjo kapljico krvi; radi tega, da ko bi imelo v tem hipu treščiti v naju, pa bi jaz nastavlil svojo glavo, da te zakrijem, da bi vzel ná-se vse zlo, ki te more doleteti; radi tega, ker te ljubim bolj, nego svoje življenje — to so zares težki grehi...«

(Dalje pride.)

S kmečkimi posojilnicami v pomoč klerikalizmu. — Pri raznih volitvah se je pokazalo neizpodbitno, kako služijo razne kmečke posojilnice v pomoč klerikalizmu. Kjerkoli vlada v takih posojilnicah farovski duh, povsodi tam je kmet zadolženec prodan klerikalcem pri volitvah, in voliti mora le tako, kakor se mu ukaže, drugače ima biriča v hiši. To so znane, neovržne reči — V minolem deželnozborskem zasedanju je bilo tudi govora o kmečkih posojilnicah, in sicer sta se čula dva glasova. Dr. Tuma je predlagal, kateri predlog je bil tudi nujnim pottom sprejet („Slovenec“ je lagal, da ni bil sprejet!), da naj dež. odbor prouči kreditne razmere v deželi, da se ustanove v vsaki občini, kjer je to po dejanskih okoliščinah mogoče, občinske hranilnice in posojilnice, katere se imajo združiti potem v zvezo, na kateri ima temeljiti zadružna dež. banka. Dr. Faidutti pa je kmalu na to utemljeval svoj predlog, da naj se dajejo podpore za ustanovitev kmečkih posojilnic. Faiduttijev predlog se je sprejel. Pri tem je dr. Tuma omenjal načelno nasprotstvo ter da Raifeisnove posojilnice so prešle v politično stran klerikalizma. Seveda je to kolikortoliko pobijal Faidutti, ali resnica ostane resnica. Namen Faiduttijev je bil ta, pomagati klerikalnim stremljenjem. Predlog je bil sprejet, ker ima Faidutti trdno zaslombo pri svojih liberalnih tovarisih in ker so Lahi vedno solidarni. Liberalni Lahi so radi glasovali za Faiduttijev predlog, ker Faidutti je prost, ki po strani nacionalizma popolnoma služi velelaski politiki ter imajo „liberalci“ v Gorici pričakovati še marsikaj iz njegovega delovanja v nacionalnem oziru prav v mestu, radi česar mu ustrezajo radi, kjerkoli hoče. Nič ne pomislujejo, da po drugi strani si vstvarjajo s pomočjo klerikalizma nevarnega sovražnika, ki jih utegne sčasoma pomesti s površja. Sicer pa res drugega ne zaslužijo! — Faidutti si je svoje klerikalno delovanje prav imenitno zasnoval. Da more doseči uspehov, mora biti prav tak, kakoršen je on! Navdušen Italijan (!), ki zra plavati s tokom časa ter se obračati prav tako, da ga ne zakrijejo niti za hip valovi, prijatelj liberalcev, ki gre z njimi, kadar hočejo, nò, potem se že da delati med Lahi. (Sicer se mu pa mora priznati, da ne dela na tem polju tako na slepo, kakor slov. farovski politiki, ki imajo premoženje in dolžnike posojilnic spisane v neredu po šolskih „tekah“ ali pa nikjeri — marveč on se briga za red ter se ljudje učijo, predno se začno petati s posojilništvom itd.) Zasepljeni pa so, da ne vidijo, kaj vzgajajo s klerikalizmom, in kako izgubljajo tla v Furlaniji ter kako jih pridobivajo klerikalci. Faidutti je mojster, nasledniki njegovi bodo imeli lahko delo. — On je zastopal v dež. zboru znano klerikalno stališče glede posojilnic ter izposloval podpiranje obnem ko je bil sprejet tudi protipredlog dr. Tume, glede katerega je rekel dež. glavar, da se dež. odbor že peča s ta-

kim vprašanjem. Torej Pajer contra Faidutti! — Kaj nastane iz tega, bomo videli morda že v prihodnjem zasedanju.

Napad v Foljanu pred sodnijo. — Nasim čitateljem je gotovo še v živem spominu, kaj se je zgodilo svoj čas v Foljanu v Furlaniji z Andrejem Pahorjem iz Opatjega-sela. — Na zatožni klopi je sedel radi napada nanj 21 letni Angelj Petean, obtožen, da je pretepel Pahorja ter se pregrešil nad njim proti naravi, in da ga je lahko telesno poškodoval. Petean je trdil pred vsem, da je bil pijan. Pravi, da je bil v gostilni 6. okt. ter tam pil v družbi; pridružil se je Pahor ter pil z njimi, ali ko je bilo treba plačati, da ni hotel prispevati. Ta Petean je rekel, da je Pahor kričal na cesti celo eyviya l'Italia! in drugo, kar da je razdražilo Petreana in druge, da so padli po Pahorju. Glede pregreška proti naravi je rekel, da ne ve natančno, ali da je storil to, da bi kaznoval Pahorja radi klicev!! Pri zaslišavanju pa je vse povedal, kaj je storil v usta Pahorjeva. Pahor je izpovedal, da so ga pretepali, da je padel na tla ter ostal nezavesten. Prijeli so ga pri Acquarolijski strojarni. Kri mu je tekla iz nosa in ust, tako so ga obdelali, in nič ni videl. Državni pravdnik je zahteval, da naj se preišče Pahorja glede njegovih izpovedij po zdravnikih. Sodni dvor temu ugodí. Zdravniki so preiskali Pahorja ter se izrekli, kakor prvotno. Zastopnik Pahorjev je predložil zahtevo odškodnine. Peteanu je prisodila sodnija 13 mesecev trde ječe s postom in samotnim ležiščem vsak mesec, plačati mora tožbene troške, 48 K odškodnine Pahorju za 12 dni, 50 K za bolečine in 30 K za zastopstvo.

Vinski semenj v Vipavi. — V nedeljo 27. pr. m. je priredilo županstvo v Vipavi vinski semenj. Taki semnji se zadnji čas pogosto obdržujejo tuintam po vinorodni kranjski deželi. Prvi je bil menda lani v Krškem, potem v Novemestu itd. Na prvem semnju je bilo le malo udeležnikov, bodisi s strani producentov, kakor konsumentov ali trgovcev. Sedaj pa so se po Dolenjskem ti semnji tako oživeli, da se na tak dan po več tisoč hl. vina proda. Prvi tak semenj za Notranjsko je bil zdaj v Vipavi, kateri je kot prvi dobro vspel. Vdeležba je bila od stran pridevalcev vina ogromna, a kupcev pa menda malo.

Deželni učitelj kmetijstva znani strakovnjak gosp. Gombač je pred semnjem obdržal poučni shod, govoreč o vinu in kletarstvu ter o vinski kupčiji, katera bi se mogla ravno po razstavah, vinskih poskuševalnih kletah in vinskih semnjih dvignuti. Na takih semnjih dobi vinotržec skupaj zbrana vsa vina vseh bližnjih občin; in katerokoli vino iz poljubne občine ima pred seboj, ne da bi mu bilo treba ure in ure hoditi, zaujavati drag čas in se truditi. Marsikateri trgovec gre radi pomanjkanja časa v kako brozgotovnico v mestu; a s semnji bilo bi tudi takim pomagano.

Kako čuden je vpliv take ženske kakor je Angelica. Evo, ž njo prihaja v dotiko pravcat »genij brez področja,« taka izjemna ledina — in komaj se je je dotaknil brez kakega apostolovanja od njene strani, že se čuti sposobnega za razne reči in dolžnosti, za kar se poprej ni zmenil. Naj me zlodej vzame, ako mi je že prišlo kedaj v glavo pridobiti si srce Parižanke ali Dunajčanke s tem, da pripeljem svojo zbirko v Pariz ali na Dunaj.

Vračam se v Plošev, ker se mi mudi k mojemu dobremu duhu.

Dne 23. majnika.

Oddalžil sem se za nekaj časa iz Ploševa že radi tega, da pridobim Angelico čes za nekaj sklep. V Varšavi in na svojem potovanju v Plošev sem si prizadeval uganiti, kaj neki ukrene. Vedel sem, da naravnost ni mogla pisati svojemu možu: »Pridi in vzemi me, ker Ploševski me napada s svojo ljubeznijo.« Tega ne bi storila niti takrat, ko bi me celo sovražila. Njena narava je zato prenežna. Ne mené se za to, da bi mogel iz tega nastati kak dvoboj med menoj in Kromickim, bi morala Angelica še zapustiti bolno mater, ker zdravje gospe Celine ji ni dopuščalo zapustiti Plošev.

Angeličin položaj je bil res težaven, in jaz sem vzel to v poštev že poprej, nego sem ji razodel svojo ljubezen. Toda vračaje se semkaj, sem se vstrašil, če ji ne pride v glavo, da se zapre v materino sobo in se me izogiba, kolikor ji bo le mogoče. Črez trenutek sem se vendar pomiril. Na deželi in pod eno streho je to povsem nemogoče, v vsakem slučaju pa bi bilo to preveč očividno ter bi vzbujalo pozornost tete in gospe Celine; na to bi nastal nekak sum in moglo bi slabo vplivati na zdravje gospe Celine.

Res, okoristil sem se s položajem brez spodtike, toda kdo se ne bi okoristil, kadar ljubi? Uganil sem, da Angelica, naj si bi mi bila še najmočnejše naklonjena, vendar ne dovoli, da bi ji v bodočnosti ponavljaj take izpovedi ljubezni, da se bo upirala celo dokaj močnejše, nego se vpirajo navadno omožene ženske, ker vspricho njenih načel, vspricho njene skromnosti, se ji bo zdel vsak, tudi največji pripustek za nezasišano zločinstvo. Toda na kak način mi je mogla zabraniti, da ji ne bi govoril o svoji ljubezni? Samo eno sredstvo ji je ostalo: pridobiti si moje prostovoljno strinjanje; domišljeval sem si, da hoče odločno spregovoriti z menoj — in nisem se motil.

Dospevši v Plošev, sem jo našel shušano, toda zrla je náme živahno. Očividno je imela ljubljena revica pripravljen argumente ter je verjela v njihovo moč; verjela je, da ko jih izpove, ne preostane nič drugega, nego povediti ušesa in umolkniti enkrat za vselej. Angeljska omama, da res more biti samo ona na svetu! Ne spuščaj se z menoj, moja Angelica, v nikakoršno modrovanje, kajti ako jaz verujem v kako resnico in kake argumente, pa je to bržkone le resnica in pravica ljubezni, pri tem pa sem dovolj zvit, da vsak tvoj argument spreobrnem nalik rokavici ter naredim iz njega orožje zoper tebe. Ne reši te niti tvoje modrovanje, niti moje pomilovanje ker za kolikor belejša in popolnejša se pokažeš, toliko bolj me ganeš, toliko bolj te bom ljubil in kolikor bolj se vate zaljubim, tem huje te bom želel. Imam záte samo krokodilove solze, katere, kadar tekó, postrujejo mojo ropoželnost. To je blodno kolo ljubezni.

Na sam pojav Angelice sem začutil, da se nahajam v tem kolesu. Popoldne, na dan moje vrnitve, ko je gospa Celina trdno zaspala na verandi, mi je Angelica dala znamenje, naj grem za njo v globel vrta.

Uganil sem po izrazu njenega lica, ki je bilo nena vadno resno, da sedaj hoče spregovoriti z menoj, zato sem šel hitro za njo. Sorazmerno, kakor sva se oddaljaval od verande, je jela tuči Angeličina srčnost giniti. Zapazil sem, da je obledela, da jo je očividno prestrašila lastna eneržija; ker pa se ni mogla več umakniti, je jela govoriti z negotovim glasom:

»Ko bi ti vedel, kako sem bila jaz nesrečna v poslednjih dnevih.«

»Ali si morda misliš, da je bilo meni lahko živeti?« ji odvrnem.

»Ne, ne mislim, si — in radi tega imam do tebe veliko prošnjo... Vem, da ti vse razumeš, da si blagodušen in dober — torej mi te prošnje ne odkloniš; vem to, ker te poznam.«

»Povej mi, česa si želiš?«

»Potrebno je, Leon, da odideš od doma in se ne vrneš poprej, da bo materi mogoče zapustiti Plošev.«

Mislil sem že, da si zaželi kaj takega; vendar sem še nekaj časa molčal, kakor bi iskal odgovora.

»Moreš ravnati z menoj, kakor se ti poljubi,« ji odvrnem, »toda povej mi vsaj, čemu me obsojaš v prognanstvo?«

»Jaz te ne obsojam v prognanstvo, toda ti veš, radi česa...«

»Vem,« odgovorim z resnično žalostjo in vdanostjo, radi tega, ker bi dal záte zadnjo kapljico krvi; radi tega, da ko bi imelo v tem hipu treščiti v naju, pa bi jaz nastavlil svojo glavo, da te zakrijem, da bi vzel ná-se vse zlo, ki te more doleteti; radi tega, ker te ljubim bolj, nego svoje življenje — to so zares težki grehi...«

(Dalje pride.)

Po lepem in obsirnem govoru sestala se je komisija nekotnih veščakov, ki je nekoliko vzorcev vin iz vsake občine pokusila, da more potem na podlagi tega prednosti ozioroma hibe pri izdelovanju vina pojasniti in poučiti. Najprej so prišla vina na vrsto iz tujih (t. j. bližnjih goriskih) občin. Zlasti je bilo mnogo vdeležencev iz Rihemberka, Brjii, potem Šmarji, Vel. Zabelj, Dobravelj, Dornberga, Štjaka i. dr. Komisija je priznala, da so goriska vina izborna, močna, le kuhana na tropinah da so skoro vsa preveč.

Kaj ko bi tudi pri nas začeli z vinskimi semnji?

Truplo potegnili iz Soče. — V bližini tovarne v Podgori so potegnili iz Soče truplo moža srednje starosti. Truplu se je poznalo, da je moralo ležati že dolgo časa v vodi. Spoznali so v njem Ivana Manfreda iz Sv. Lucije, ki je bil padel 7. pr. m. v Soči, kakor smo tatas poročali.

Umrli je v zaporih v ulici Dogana Iv. A. Michelini, star 49 let, Lah iz kraljestva, ki je bil dne 24. pr. m. pred porotniki v Gorici radi tatvine obsojen na 6 let ječe. Že pri obravnavi je bil tako bolan, da so ga morali voditi, ter je le težko govoril.

Radi tatvine in poskušene tatvine je sedel na zatožni klopi 18. letni Jos. Furlan iz Terza. V gostil Dreesijevi v Škodovaki je bil ukradel 10 K, v Gorici pa se je bil priklatil v stanovanje trgovca Kühnela, kjer je ukradel iz žepa Kühnelu ključ prodajalnice, da bi tam kaj pokradel, ali so ga prijeli pravočasno. Sodniki so mu prisodili 4 mesece trde ječe.

Vera je v nevarnosti, za sveto vero se borimo! — Tako in jednako se sleparili klerikalni kričaci volilce za časa deželnozbornih volitev. — Kdor ne voli katoliških mož, bo pogubljen! Liberalci hočejo odpraviti vero ter podreti cerkve — tako so kričali brezvestni podležji ter begali ljudi. — Sedaj pa pogledajmo, ali je bilo kdaj treba braniti vero v minolem zasedanju deželnega zbora? Nikdar ne, ker tam ni prostora za pričkanje o veri, marveč za popolnoma druge reči: gospodarstva, narodne itd. Pa tudi od naše strani nima nihče nič proti veri, le proti zlorabi pa smo in bomo vedno. — Naprednjaki so se obnašali popolnoma korektno, le šujte in strmite! tisti, ki so bili izvoljeni pod krikom: Za sveto vero! so se zvezali z laškim liberalcem, v čegar hiši je toliko vere, da je vzredil sina za brezverca. Koliko vere mora potem imeti oče? — S tem so se zvezali, obžudovali so ga in hvalo so mu peli. — Glejte, prav narobe! „Liberalci“ niso storili nič proti veri, pač pa tisti, ki so bili izvoljeni z „Božjo pomočjo“ pod geslom: Za sveto vero gre! Ti so delali proti sv. veri, kajti ali se ne pravi delati proti sv. veri, ako se kdo druži s takim liberalcem, ki vzgoji svojega sina za brezverca? In takega še obžudujejo ter so mu hvaležni? Kdo je torej brezverec? Slovenski „liberalci“ ne — pač pa morajo biti brezverci le oni, ki se vežejo s takim človekom, ki vzgoja otroke v brezverce. Glejte, kako se je obrnila igra! Pokazalo se je, da delajo proti veri — klerikalci. Oni torej so brezverci! — Udali so se mu, češ: on je vzredil svojega sina za brezverca, on že ve, kaj potrebuje sveta katoliška cerkev!

Javna varnost v Iderskem. — Gledé na vesti pod tem zaglavjem smo dobili sedaj od merodajne strani pojasnilo, da so iste neresnične. Nekdo se je hotel masčevati nad Iderskim, pa napravil to tako, da se mu je pri nas moralo verjeti. Iz tega pač sledi, da ni govoriti nič proti javni varnosti v Iderskem. — S tem je stvar poravnana.

„Matice Hrvatske“ naročnike sprejme do 25. t. m. g. Al. Krasevec, bogoslovac osred. semenišča v Gorici. Naročnina znaša 6 K brez poštne.

Grozna nesreča se je pripetila pri gradnji železnice v predoru pod Logom pri Sv. Luciji včeraj. Ko so sli delavci opoldne iz predora, sta imela nalogo, zapaliti dve mini. neki Bočan in laški delavec Leoni Ko sta zapalila prvo, sta skočila na varno. Užgana mina je počila, ali druga se ni hotela vžgati. Leoni je priskočil, da zapali drugo, ali ko je prišel do nje, je počila ter mu odnesla del glave in eno roko. Seveda je bil Leoni takoj mrtel. Leoni ima dva sina, eden star 18, drugi 16 let. Pri kosilu sta izvedela o nesreči, ki je zadela očeta.

Odprti lekarni. — Jutri pop. bosta odprti v Gorici lekarni Gironcoli-Pontoni.

V natečaju o učiteljskih službah v definitivno nameščenju razpisanih v zadnji

„Soci“, se je vrnila neljuba pomota. Glasiti se mora: 1) Mesto nadučitelja na dvorazredni ljudski soli v Biljah in ne v Biljani.

Hennebergova svila le direktno od mene! Crna, bela in barvana od 60. kr. do gl. 11-35 meter za bluze in obleke. Franko in carine prosto na pom. Bogata vzorna zbirka z obratno pošto. **Tovarna svile Henneberg v Carluhu.** (1)

Vojna med Rusi in Japonci.

Zadnje vesti.

Strašen boj se je bil pred Port Arturjem za zavzetje hriba, 203 m visokega. Osemkrat so naskočili Japonci, slednjič vzeli hrib. Padlo je Japoncev 15.000. To v 24 urah. —

V 20 dneh!

„Daily Telegraph“ poroča iz Čifua: Japonci so pri naskoku na sprednje utrdbe fori Kikvanšan tekotom ene ure imeli 4000 mrtvecev. Japonci zatrjujejo, da so osvojili dva fori na severovzhodu in tretji del utrdb na zapadu pri Kikvanšanu. Boj se še vedno nadaljuje v kljub temu, da imajo Japonci naravnost ogromne izgube, kakor sami priznavajo. Navzlic temu Japonci vztrajajo v svojem prepričanju, da mora trdnjava tekotom 20 ni pasti.

O sadnjem napadu na Port Artur.

Reuterjev urad javlja iz japonskega vira: V četrtek 24. m. m. popoldne so pričeli Japonci ljuto obstreljevati trdnjavo; nato je jel oddelek 11. divizije prodirati proti ruskim okopom, ki ščitijo dohod k fori Kikvanšan. Istočasno je odkrila artiljerija ljut ogenj na fore Edungšan in Antusan. Petkrat so bili Japonci odbiti, sestič pa se jim je posrečilo Ruse pregnati iz okopov, katere so nato razdejali. S pomočjo sabo prinesenih vreč s peskom so se Japonci zakopali v svoje nove pozicije.

Po poročilih iz Čifua so Japonci poskušali s naskokom zavzeti mali kikvanšanski for. Boj je trajal jedva eno uro, vendar pa je na japonski strani v tem času padlo okoli 4000 mož, dočim so imeli Rusi le neznatne izgube.

V Port Arturju

je še, kakor je naznanil Steselj z datumom 14. nov., vstevši ranjence, 32.000 mož. Na kapitulacijo ni mislili.

Japonci se pripravljajo na sprejem baltičskega brodogja.

Iz Šangaja se poroča, da je v ponedeljek odplulo 15 torpedovk in tri križarke z zapečatenimi povelji iz Saseha proti jugu. Tej flotili poveljuje podadmiral Urin. Sodi se, da je dobilo to brodogje ukaz odpluti na malajske otoke, tam čakati na baltičsko eskadro in jo iz zasede na pasti.

Hulleka afera.

V Amsterdamu izhajajoči list „Telegraaf“ in pariski „Figaro“ namreč priobčujeta pismo holandskega inženirja Arnolda Kooyja, ki je v službi pri brežičnem brzogju plul na ladji „Kamčatka“ z ruskim brodogjem do Port Saida. Kooy zatrjuje, da so rusko brodogje napadle štiri tuje ladje že pri Blavandu 125 milj od danskega obrežja. Dve teh ladji ste bili gotovo japonski torpedovki, ker ste izstrelili proti ruskemu brodogju dva torpeda, ki pa nista zadela. Vsled ljute kanonade so se nato imenovane štiri ladje umaknile. Te ladje so kasneje napadle rusko eskadro brez dvoma tudi pri Hullu.

Boj v Mandžuriji.

Kuropatkin poroča 29. nov.: Japonski oddelek, ki se je po boju pri Cinhenčenu umikal na postojanke, se je ustavil pri selu Svidun, ob cesti, ki pelje v Cjančan, ter na nekem prelazu, 12 km jugovzhodno od Cinhenčena. Po izjavah prebivalstva so Japonci potrti. Seboj imajo mnogo ranjencev. Danes zjutraj so pričele naše čete, 10 km od naših pozicij, zopet z ofenzivo. Prednja četa je prišla v sovražni ogenj. Opoldne je pričela napad naša artiljerija. Nadaljnih poročil še nimam.

Poljski begunci?

Židovski listi neprenehoma pišejo o „poljskih beguncih“, češ, da se Poljaki odtegujejo vojni službi ruski. A če se ti begunci natančneje pogledajo, se vidi, da so sicer res s Poljskega, a vse kaj drugega, nego Poljaki. Dopisnik „N. L.“ iz Tarnopola poroča, da je tam čez 400 vojaških begunov, a vsi od prvega do zadnjega so sami Judje.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — Debate o vladni izjavi se vedno ni konec. Dulbič je razpravljal o aferi dalmatinskega namestnika. Baron

Offerman (nemski naprednjak) pa je povdarjal, da se morajo narodnosti vendar že enkrat poravnati, ker je le s stališča enakopravnosti mogot narodni in kulturni razvoj. Izjavil je tudi, da vlada mora ugoditi češkim željam. Nenavaden glas! Včeraj je govoril Šuklje o vseuč. vprašanju.

Ušel je morilec ruskega ministra Pleveja. Baje se nahaja na varnem ali v Parizu ali v Londonu. Iz ječe so ga spravili njegovi somisljeniki, preoblečeni v orožnike z ukazom guvernerja, kateri so ponaredili.

Položaj v naši državni zbornici. — Na dan 30. pr. m. je bila sklicana konferenca načelnikov parlamentarnih strank in klubov. Čehi in Jugoslavlani niso bili zastopani. Grof Vetter je povdarjal željo vlade, da bi rešil parlament proračunski vizorij, predloge o državnih podporah, predlogo o laski fakulteti itd. Körber je tudi zaželel delavnosti ter pozival stranke, naj se združijo v eno veliko stranko reda. Romanczuk je povedal, da ako se ne reši narodnostno vprašanje v celi državi ter ne izda volilna reforma, so vsa prizadevanja za obnovev reda brez pomena. Vetter je pozneje konferiral z dr. Pacakom, načelnikom mladočeskega kluba. Ali na redno delovanje ni upati. Najbrže se državni zbor odgodi v kratkem, morda že prihodnji teden.

Trgovinska pogodba z Nemčijo pretrgana. — Mesec dni je bival na Dunaju nemski drž. minister grof Posadowski, da vodi trgovinska pogajanja z Avstro-Ogrsko. Ali prišel je s tako trdimi pogoji, da so jih morali na Dunaju končno odbiti, in Posadowski je šel domov, ne da bi bil kaj opravil.

III. redni občni zbor „Vesne“ na Dunaju se bo vsil dne 3. XII. v Richterjevi restavraciji, III. Rennweg 1. Pričetek ob 1/8. uri zvečer. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo odbora. 3. „Poezija, glasba, vpodabljalna umetnost.“ Predava tov. P. Grošelj. 4. Slučajnosti.

70. rojstni dan kitajske cesarice. — 17. t. m. je obhajala kitajska cesarica-mati svoj 70. rojstni dan zelo slovesno. Vsi cesarski principi, kakik 5000, je bilo bogato obdarovanih. Vsi oficirji so bili za eno stopnjo povišani, vsi dvorni in provincijalni mandarinari so postali plemiči. Vsi podložniki, ki so stareji od 60 let, so dobili kulija v osebno postrežbo. Osebe, ki imajo več kot osemdeset let, so dobile zraven tega še dva para copat, vrečo riža in 10 funtov mesa. Nadstoletne osebe so dobile denarno darilo in v njihovih rojstnih krajih so se njim na čast napravili slavoloki. Vsi provincijalni mandarinari so morali skrbeti za to, da niso trpeli ta dan ubogi in bolniki cele države nikakega pomanjkanja.

Žrtve divjih živalij. — Število žrtv divjih živalij v Indiji znaša po ravnokar objavljeni statistiki indijske države v letu 1902. 26.000. Med temi je postalo žrtve tigrov 1046 oseb, leopardov 509, volkov 377, drugih divjih živalij 904, reptil 23.166. Na drugi strani se je pa isto leto ugonobilo 14.983 divjih živalij in 71.284 kač.

Lev in tiger. — V neko malo vasico je prišla menazarija, kjer so lahko videli vlašani najbolj divje zverine za en groš. Neki potujoči, brezposelni mladenič pride k direktorju te menazarije, vpraša ga po delu, in ker je znal izborna rjoveti, je bil vsprejet. Dan poprej je namreč poginil direktorju edini lev, kateremu sta sedaj oba slekla kožo, v kojoj se je zavl mladenič, in s svojim rjovenjem, s svojim divjanjem in s svojimi divjimi skoki prepričeval gledajoče obiskovalce o istiniti eksistenci divje zveri. Pri nekem groznem skoku se je udrila stene kletke in nesrečni mladenič je zagledal v sosedni kletki pravcatega tigra. Levu je minila divjost, sel je proti izhodu in začel upiti s pravim človeškim glasom: „Pomagajte, pomagajte!“ Toda kako se začudi lev, ko sliši tigra govoriti: „Molči kozel, osel, saj sem tudi jaz „fova“!“

Učiteljski konvikt v Ljubljani.

Ob prihodnjem Božicu mine 10 let, odkar si je ustanovilo kranjsko učiteljsvo „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“. V teku teh let si je že nabralo 20.000 K zgradbenega kapitala, tako da pride povprečno na vsako leto 2.000 K. Če upoštevamo žalostne razmere, ki v njih živi kranjsko učiteljsvo, smemo reči, da je vsota, ki si jo je učiteljsvo takorekoč po krajcarjih

pritrvalo, naravnost velikanska, prolep znak naše požrtvovalnosti in našega idealnega prizadevanja.

Temelj je torej položen!

Društveni odbor pa je sklenil, da razširi svoje delovanje tudi preko mej kranjske dežele, da si zgradi vse v „Zavezi“ združeno učiteljsvo svoj dom v Ljubljani in da pridemo čimprej z združenimi močmi do zaželenega smotra. Ta namera se nam zdi tako lepa in plemenita, da jo priporočamo v najresnejše uvaževanje!

Naš skupni smoter je: Vse učiteljsvo vseh slovenskih pokrajin imej v Ljubljani svojo streho, kjer bo drugi dom njega sirotam in otrokom. To nam bodi glavno! Poleg tega bodo imela tamkaj svoj varni kot naša društva, ki reprezentujejo moč naše organizacije.

Do tega smotra pa ne pridemo s samimi besedami, nego je treba živahnega dela, mnogo žrtv in mnogo — denarja. Ako združimo vse sile in napremo vse moči, je lahko mogoče, da imamo po preteku drugega desetletja svoj „Učiteljski konvikt“, tako da bomo obhajali petindvajsetletnico „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ v — lastnem domu!

Ta najlepši praznik svoje požrtvovalnosti bi se radi učakali. Potem bi bila naša naloga končana, in na tem mejniku našega prizadevanja in trudapolnega delovanja bi morale potem zastaviti mlajše in krepkejše sile, da izvrše druga dela, ki nas še čakajo.

Težki so neprestani, hudi viharji dolgih let večnega boja in žrtvovanja. Se tako jake moči opešajo, če se vedno iztrpavajo, a ni zanje nadomestila in novih, okrepujočih snovi. Naše sedanje učiteljsvo ne pozna odmora in počitka. Noč in dan je vpreženo v delo, ki srka njegove moči ter ubija njega psihično in fizično silo. Sedaj je zakipela do kulminacije naša tvorna moč. Več nego sedaj ne more delati učiteljsvo, živeče in trpeče v tako obupno žalostnih, vsako dostojno plačo poštenih delavcev ironizirajočih razmerah. Na nas pritiska najskrajnejša potreba izdatne samopomoči, da ne pocepamo od pomanjkanja v sramoto gabnega sistema, ki žene v propast našo šolstvo in nas in domovino!

Kot hrast na gori, ki kljubuje viharjem, tako stoji naše učiteljsvo v vrtincu političkih viharjev in birokratskih navalov. Toda temu hrastu so omajani korenin, zakaj ni zemlje okoli njih, da bi jim dajala tečne in zdrave hrane!

Najtežja skrb navda učitelja takrat, ko se ozre po svojih otrokih, ki ga prosijo kruha. Rad bi jim napravil življenje lepše in lažje nego je njegovo, življenje sužnja in neplačanega, vedno zasmehovanega, vedno zapostavljanega delavca. Kje ima danes učitelj zaslonbo? Celo šolske oblasti, ki bi ga morale ščititi, ne čuvajo njegovega žalostnega življenja in nimajo usmiljenja z njegovo izčrpano fizično močjo. In zato ima učitelj zaslonbo v samem sebi, v svoji organizaciji in v redkem številu pravih, požrtvovalnih svojih prijateljev.

In če ne več mi, imeli bodo naši otroci in zanamci zaslonbo v „Učiteljskem konviktu“, ki bo sezidan na naših prihrankih, takorekoč na krvavo prisluženih in odlačnih ust pritrpanih krajcarjih.

Zato pa mora vse učiteljsvo na delo, in sicer nemudoma! Po vseh slovenskih kronovinah je treba razviti živahno agitacijo v prid „Učiteljskemu konviktu“. Zastaviti moramo vse sile, da nabere vsaka kronovina v naslednjem desetletju po 20.000 K, in prizadevati si moramo, da dobimo v tem času od svojih prijateljev tudi 20.000 K. Koncem drugega desetletja bi imeli na ta način sedanjih 20.000 K, potom novih žrjanskih 20.000 K, stajarskih 20.000 K, primorskih 20.000 K in prijateljskih 20.000 K, t. j. skupaj 100.000 K kapitala in se obrestiti.

Kako pridemo do tega?

„Učiteljski konvikt“ ima svojo krajcarsko podružnico. Z dotičnimi knjižicami mora učiteljsvo med ljudi! Če nam knjižice plesnijo doma, nam ne bo s tem nič pomagano. — Vsako učiteljsko društvo mora pristopiti k „Učiteljskemu konviktu“ kot pokrovitelj z 200 K. Vsako učiteljsko društvo mora pririditi vsaj enkrat v letu koncert v prid „Učiteljskemu konviktu“. — Potrkati je treba pri občinah, raznih društvih in korporacijah, pri posojilnicah in hranilnicah, da nam prispejijo na pomoč. — Nadalje bi moral biti pravi društveni član vsak učitelj in vsaka učiteljica ter v ta namen plačati na leto 2 K. Če bi se zgodilo samo to, bi imeli vsako

leto nad 2000 K gotovega dohodka. — Gorisko in štajersko deželno učiteljsko društvo se mora obrniti z dobro utemeljenimi prošnjami na deželni zbor, da dovoli v ta namen večji prispevek. Odbor „Učiteljskega konvikta“ mora stopiti s takimi prošnjami pred občinski svet ljubljanski, pred deželni zbor kranjski in tudi pred „Kranjsko hranilnico“. — Vsak učitelj in vsaka učiteljica se mora posluževati edino in samo „Gospodarskega programa“. Toda „Gospodarski program“ je treba razširiti tudi izven Ljubljane po drugih kranjskih mestih (n. pr. Kranj, Škofja-Loka, Radovljica, Kamnik, Postojna, Idrija, Vipava, Novo mesto, Črnomelj, Metlika, Litija itd. — koder daje dobiček učiteljstvo iz kraja in okolice), in „Gospodarski program“ naj ustanove tudi za Štajersko (n. pr. Celje, Maribor, Brežice, Ptuj, Ljutomer, Rogatec itd.) in za Primorsko (n. pr. Gorica, Trst, Divača, Ajdovščina itd.) Učiteljstvo pa sme naročati in kupovati samo pri tistih tržkah, ki se vpisujejo v „Gospodarski program“.

O „hranilnici in posojilnici Učiteljskega konvikta“ in nje pomenu za „Učiteljski konvikt“ smo govorili zadnjič na tem mestu. — Odbor pripravlja tudi efektivno loterijo, in dobiti bo še druge virov dohodkov. Društveni odbor se je tudi odločil, da razpošlje znanim prijateljem učiteljstva in šolstva tako-le prošnjo:

P. n. !
Poznamo Vas, da ste prijatelj šolstva in učiteljstva. To nam daje pogum, da se obračamo do Vašega blagorodja s ponižno prošnjo.

Znano je Vašemu blagorodju, da se ljudski učitelji hudo borimo za vsakdanji kruh. Z malo plačo, ki jo dobiva učitelj, komaj samec izhaja, ne pa učitelj z družino. In vendar je njegova dolžnost, da vzgoji svojo deco stanu primerno. Zbog nizke plače mu je nemogoče, poslati svoje otroke v mesto v srednjo šolo. Če je pa učitelj oče v taki stiski, pač ni treba poudarjati, kake reve so v tem oziru šele učiteljske vdove in učiteljske sirote.

Po geslu: „Pomagaj si sam in pomagal ti bo Bog“ smo učitelji leta 1894. ustanovili „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“, katerega namen je, zgraditi v Ljubljani poslopje za zavod, v katerem bo skrbjeno za učiteljske otroke in sirote, da bi se pripravljali za življenje ter bili za svojih študij preskrbljeni kakor v uravnem očetovem domu.

V desetih letih smo nabrali 20.000 K zgradbenega kapitala, ki smo ga zložili večinoma učitelji sami. Potreba učiteljskega konvikta postaja dan za dnevom večja in nujnejša. Iz lastne moči pa ne pridemo učitelji še kmalu do zelenega cilja, če ne dobimo podpore in pomoči pri šolskih in učiteljskih prijateljih. Upamo pa, da bomo uslišani ter nas bo narod, ki nam izroča in zaupa svoj najdražji zaklad: svojo deco — iz hvaležnosti dragevolje podpiral pri tem podjetju, ki ima edino skrbeti za učiteljske otroke in sirote.

Z ozirom na blagi namen se usojamo tudi Vaše blagorodje ponižno prositi denarne podpore ter se blagovolite v namen poslužiti priložene pološčice. Vsak, tudi najmanjši dar, bomo sprejeli z največjo hvaležnostjo.

„Kamen do kamena palača“.

Preverjeni smo, da ne ostane ta prošnja glas vpijočega v puščavi. Nekateri naši prijatelji, ki so že prejeli to prošnjo, so se tudi

že odzvali z znatnimi zneski. Pričakujemo, da se jih odzove še mnogo!

Da bo vedel društveni odbor, komu je poslati tu priobčeno prošnjo, naj nemudoma naznani vsak šolski voditelj ali kdorkoli izmed naših tovarišev in tovarišic društvenemu blagajniku Jakobu Dimniku svojega kraja naslove šolskih prijateljev, o katerih je pričavati, da bodo kaj darovali za „Učiteljski konvikt“.

Končujemo s Simonom Gregorčičem:
Le vkup, le vkup kamnarji zdaj,
na delo vsi zidarji zdaj,
imé si proslavite,
dom skupni nam zgradite!
„Odbor učiteljskega konvikta“.

Meblirana soba
se odda v najem
s hrano ali tudi brez.
Kje, pové upravništvo »Soče«.

CHRISTOFFLE

Namizno orodje in posodje vseh vrst.
Priznana težko posrebrnjene najlepše forme.

Kompletne kasete namiznega orodja, posodja za omako, kavo, čaj, namizni podstavki, umetni izdelki.

Jedino nadomestilo pravega srebra.

Posebni izdelki za hotele, restavracije in kavarne, kakor tudi pensijone, gospodinjstvo itd.
C. kr. dvorni založniki

Christoffle & Cie — Dunaj
I. Opernring 5 (Heinrichshof).
— Ilustrovan cenik na zahtevanje. —
V vseh mestih zastopano po prekupcih. Kot jamstvo svoje izvirnosti imajo naši izdelki gornjo tovarniško znamko in ime Christoffle.

Anton Potatzky v Gorici.
Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nürnberškega in drobnega blaga ter tkanja, praje in nitij.

POTREBŠČINE za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE za krojače in čuljarje.

Svetilnice. — Rožni veneli. — Mašne knjžice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost: Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi. 2 35-8

Ivan Felberbaum — Gorica
Tekališče Josipa Verdi 11. — Via Caserma 15.

Velika izbér:

jopičev za dame in sukenj — —	raznvrstnih čipk in podvez —
oblek za otroke — — — —	pletelih rokavic — — — —
blaga iz preje in volne — — —	ovratnic, dežnikov — — — —
perila, nogavic, žepnih rut — —	in raznih novosti. — — — —

Blago je po ceni in dobro.

Novosti: Bluze, spodnje suknje, predpasniki in kožuhovine.

Zaščitna znamka: „Sldro“

Liniment. Capsici comp.

Nadomestek za **Pain-Expeller**

je splošno priznano kot izvrstno bol blažujoče mazilo; cena 80 vin., K 1-40 in K 2 se dobiva v vseh lekarnah.

Pri nakupovanju tega povsod priljubljenega domačega sredstva, naj se jemlje le originalne steklenice v skatljah z našo zaščitno znamko „Sldro“ iz Biechterjeve lekarne, potem se je gotovo prejelo originalni izdelek.

RICHTERJEVA LEKARNA
k „zlatemu levu“ v Pragi
Elisabethgasse št. 5 nova.
Dnevno razpošiljanje.

Prva koncesijonirana delavnica z modernim obratom za fino mehaniko, fiziko, matematiko, optiko, fino brušenje in poliranje itd. Vpeljava strelododov, elektrike, brzojavov, hišnih telefonov, plina in vode.

Ivan Potočnik & A. Hügel
Gorica, za vojašnico.

Precizijška delavnica predmetov za merjenje.

Bogata zaloga raznih predmetov za razsvetljavo za plinovo in električno luč.

Oprave za kopelji, sesalke vseh sistemov. — Popravilnica avtomobilov, motociklov in dvokoles. — Delavnica za pobakrenje in poniklanje — Pumpe, železne in kovinske cevi. Zaloga mesarskega orodja, kuhinjskih nožev, brivskih britev, škarij itd.

Gorica — Gorica
Klimatično zdravilišče.

Hôtel Südbahn

na Telovadnem trgu, poleg ljudskega vrta. — Hotel pr. ga reda. — V hotelu in dependanci nad 70 sob in salonov. — Lastna električna razsvetjava. — Električni avtomobil-omnibus k vsem brzovlakom in po potrebi. — Velik park pretežno z eksotičnim rastlinstvom. — Mirna, krasna lega, nič prahu, kakor nalašč za one, ki hočejo prijetno in mirno preživeti nekaj časa v Gorici. — Izborna kuhinja in klet. — V hotelu je obsežna knjižnica.

Josip Miani sin
Gorica — na Travniku št. 23.

Zaloga: vsakovrstnega stekla, steklene in porcelanaste posode, nožev, vilic, steklenic itd. Izdela katerokoli steklarsko delo. Izbira svetilk, električnih, na plin ali petrolej. Električne žepne svetilke.

Posebnost: izdelki iz aluminija za domačo rabo.

C. kr. privilegirani aparati za krojiti obleke

Martin Poveraj
v Gorici na Travniku št. 5

Civilna vojaška in uradniška krojačnica. Trgovina z manufakturnim blagom in gotovimi oblekami. Vse oprave za vojaške, častniške in uradniške uniforme.

Blago na meter in gotove obleke se prodaja po najnižjih cenah brez konkurence.

Karol Draščik,
pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Delavnica cementa in umetnih plošč
Ivan Maroni
v Gorici, tekališče Frana Josipa.

Tovarna kvadratnih plošč iz cementa jednobarvnih. Izvršujejo se vsakovrstna dela za stavbe, stopnice, verande, umetne plošče, cevi itd. Izdeluje kvadratne plošče za hodnike.

Cene zmerne.

Andrej Fajt
pekovski mojster
v Gorici Corso Franc. Glus. št. 2.

filijalka v isti ulici št. 20.

Sprejema naročila vsakovrstnega peciva, tudi najfinejšega, za nove maše in godove, kolače za birmance, poroke itd. Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji naročnikov.

Ima tudi na prodaj različne moke, fino pecivo, fina vina in likerje po zmernih cenah.

Za veliko noč priporoča gorliške pince, potlice itd.

Tužnim srcem naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš soprog, oziroma oče, gospod

Josip Kuntih,
učitelj

po dolgi, mučni bolezni dne 2. decembra ob 5. uri zjutraj v 56. letu svoje dobe previden s sv. zakramenti za umirajoče mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bode dne 4. decembra 1904. ob 2^{1/2} uri popoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

LOČNIK, dne 2. decembra 1904.

Žalujoča družina.

Mihael Ussai
kovaška in ključavničarska delavnica
Židovska ulica št. 7.

Zaloga štedilnikov, sesalk in cevij za vodo. Izvršuje vsako popravo in vpeljavo sesalk in vodovodov.

Bogata izbira klobukov za dame
po zmernih cenah.
= Matilda Pan =
v Raštelju št. 3, II. nadstr.

Anton Krušič
krojaški mojster in trgovec
Corso Giuseppe Verdi št. 33
izdeluje
vsakovrstne obleke
za vsak stan,
kakor tudi
za civilne, vojaške in držav. uradnike.
Za vse obleke je vedno v zalogi raznovrstno ravno kar došlo sveže angleško i domače blago za jesensko in zimsko dobo.
Ima zalogo gotovih oblek in površnih sukenj za vsak stan.
Cene zmerne.

Vešč zidarski polir

samostojen delavec in zanesljiv,
se sprejme v trajno službo pod ugodnimi pogoji
za Opatijo.
Isti mora biti čez 35 let star in se izkazati z dobrimi spričevali. Znanje slovenskega ali hrvaškega jezika, kakor tudi nemškega, je pogoj; ako mogoče tudi laškega.
Ponudba na administracijo »Soče« pod znamenjem
„Polir“.

Lekarna Cristofolletti v Gorici na Travniku.

Trskino (štorkižovo) jetrno olje.
Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti.
Izvirna steklenica tega olja naravnoromene barve po K 140, bele barve K 2.
Trskino železnato jetrno olje.
Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nerazvojni in nežne narave.
Trskino jetrno olje se železnim jodecem. S tem oljem se ozdravijo v kratkem času in z gotovostjo vse kostno bolezn, žlezni otoki, golše, malokrvnost itd. itd.
Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.
Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegije, preišče se vedno v mojem kem. laboratoriju predno se napolni steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim č. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.
Cristofollettijeva pijača iz kine in železa
najboljši pripomoček pri zdravljenju s trsknim oljem.
Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

Originalni

SINGER

Pazi naj se na
pričujočo
tovarniško znamko

Šivalni stroji

Družba Singer - akcijsko društvo za šivalne stroje.
v Gorici, na Travniku št. 5. — V Trstu: Corso št. 24.

POZOR!
Bolehnim zdravje.

Pakraške kapljice in slavonska biljevina sta danes najbolj priljubljena ljudska leka, ker delujeta gotovo in z najboljšim uspehom ter sta si odprla pot v vse kraje sveta.

Pakraške kapljice: Te delujejo izvrstno pri vseh želodčnih in črevesnih boleznih, odstranjujejo grčeve bolezni v želodcu, gonijo vetrove ter čistijo kri, pospešujejo prebavo, uničujejo male in velike gliste, odstranjujejo mrzlico in vse druge iz te izvirajoče bolezni.

Zdravijo vse jetrne bolezni; najboljše sredstvo proti boleznim maternice in madrona, radi tega ne bi smela manjkati v nobeni mestni in kmečki hiši.

Vsakdo naj naroča in naslovi:

Peter Jurišić, lekarnik, Pakrac št. 211 (Slavonija).

Cena je sledeča franko na vsako pošto:

12 steklenic (1 ducat)	5 kron — vin.
24 " (2 ")	8 " 60 "
36 " (3 ")	12 " 40 "
48 " (4 ")	16 " — "
60 " (5 ")	18 " — "

Manj nego 12 steklenic se ne pošilja.

Slavonska biljevina: Vporablja se uprav sijajnim in najboljšim uspehom, proti najstarejšemu kašlju, prsoboli, hrapavosti v grlu, težkemu dihanju, naduhi, kataru, odstranja goste sluzi ter deluje izvrstno pri vseh najstarejših prsnih in pljučnih boleznih.

Cena je sledeča franko na vsako pošto:

2 originalni steklenici 3 K 40 v., 4 originalni steklenici 5 K 80 v., 6 originalni steklenici 8 K 20 v.

Manje nego 2 steklenici se ne pošilja. Pošilja se po povzetju ali naprej poslanim zneskom. Priporočam, da naroča vsakdo izključno le pod naslovom:

Peter Jurišić, lekarnik, Pakrac št. 211 (Slavonija).

Prosilva zahtevati listkell

Največja zaloga vseh stavbnih potrebščin, kakor:
cement, stavbne nosilce, vsakovrstne okove, železje,
strešna okna, cevi za stranišča itd. Ima v zalogi
orodje za vsa rokodelstva iz najbolj slovečih
tovarn. Opozarja na svojo bogato izber
kuhinjskuga in hišnega
orodja, pečij, štedil-
nikov po brezprimerno
nizkih cenah.

Pozor! Eno krono nagrade!

Največja trgovina z železjem
Konjedic & Zajec v Gorici
pred nadškofjo št. 11.

Edina zaloga
stavbnih nosilcev
v Gorici.

Pocinkana žica
za vinograde po znižanih cenah!

Pozor!

Eno krono nagrade

Izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrdili
najine nove ameriške blagajne, da je kupil pri
naju za 100 K blaga.

Prosilva zahtevati listkell

ZLATAR

DRAGOTIN VEKJET

(C. VECCHIET)

Corso 47 — TRST — Corso 47

Priporoča svojo prodajalnico zlatanine, srebrnine ter žepnih,
zlatih in srebrnih ur.

Sprejema naročbe ter poprave zlatih in srebrnih predmetov ter žepnih ur.
Velika izbira srebrnine za darila.

Kupuje ali zamenja z novimi predmeti staro zlato in srebro.

Cene zmerne.

Denar prihrani

kdor se obrne na nas
pred nakupom registrirne blagajne.

Garantujemo,

da prodamo boljšo blagajno in ceneje od vsake druge trvdke sveta.
Po dopisnici naj se zahteva uzorec in navodilo, katero pošiljamo zastonj.

Prima-blagajne za vsako ceno
od K 65 — višje.

Obsežno pat. zavarov. — Prikladno mesečno plačevanje

National Cash Register Co. Limited.

DUNAJ I. Kärntnerstrasse 12. — BUDIMPEŠTA, IV. Vaczi-utca 35.
GRADEC, Neutorgasse 49 — PRAGA, Porič 8.

Anton Ivanov Pečenko — Gorica

Velika zaloga

Zaloga piva

pristnih belih in črnih vin iz lastnih
in drugih priznanih vinogradov.

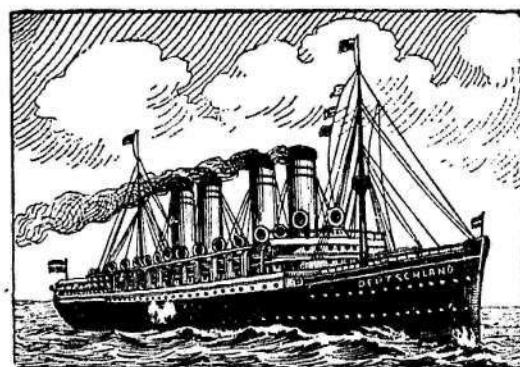
Dostavlja na dom in razpošilja po
železnici na vse kraje avstro-ogerske
monarhije v sodih od 56 l naprej. Na
zahtevo pošilja tudi uzorce.

„Delniške družbe združenih pivo-
varov Zaleo-Laški Trg in plzenskega
piva „prazdroj“ iz sloveče češke „Me-
šanske pivovarne“.

Zaloga lodu, karerega se oddaja
le na dobelo od 100 kg naprej.

Cene zmerne. Postrožba poštena in točna.

Dožnja
v
Ameriko
za
gld. 100.

Dožnja
v
Ameriko
za
gld. 100.

Iz Ljubljne v Novi-York samo gld. 100

s prosto dobro hrano že v Hamburgu

v dežele: Pennsylvania, Ohio, Illinois, Minnesota, Montana, Californija itd. toliko višje ko-
likor je tarfna cena po ameriški železnici; s priznani najboljšimi parniki družbe

Hamburg - Amerika Linie

Kdor je odločen potovati in da se mu dober prostor preskrbi, naj pošlje 20 kron
are na moj naslov:

Fr. Seunig — Ljubljana, Dunajska cesta 31.